

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA W POLSCE A LOKALNA POLITYKA MIESZKANIOWA

Anna Jancz
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Wydział Zarządzania
Katedra Inwestycji i Nieruchomości

Streszczenie

Celem artykułu jest rozpoznanie, czy w ramach prowadzonych polityk mieszkaniowych w gminach powiatu poznańskiego i miasta Poznań (aglomeracja poznańska) podejmowane są działania zmierzające do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych ludzi starszych. W tym celu przeanalizowano zapisy dotyczące polityk mieszkaniowych w dokumentach strategiczno-rozwojowych badanych gmin.

Z przeprowadzonych badań wynika, że gminy działania skupiają przede wszystkim na dostosowaniu do potrzeb osób starszych infrastruktury społecznej i technicznej oraz rozwijaniu oferty w zakresie spędzania wolnego czasu, co ma przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu seniorów w gminie. Polityka senioralna w ramach polityki mieszkaniowej jest w analizowanych gminach raczej marginalizowana.

Słowa kluczowe

polityka mieszkaniowa, budownictwo mieszkaniowe dla seniorów, senior housing, senior, osoba starsza

1. Wprowadzenie

Polska jest krajem, w którym zwiększa się udział seniorów w ogólnej strukturze ludności. Sytuacja ta wymaga dostosowywania sposobu zaspakajania potrzeb do oczekiwań osób starszych.

Jedną ze sfer, w której zachodzą zmiany jest forma zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Kluczowa wydaje się w tym zakresie działalność władz państwa poprzez kreowanie polityki senioralnej kraju, w tym mieszkaniowej. Obecna polityka mieszkaniowa państwa podporządkowana jest stymulowaniu popytu na zakup nieruchomości wyłącznie przez osoby młode. Dla osób starszych odnotowuje się brak oferty (bądź niewystarczającą). Dokonujące się zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa przemawiają za potrzebą podjęcia badań w zakresie kreowania lokalnej polityki mieszkaniowej dla seniorów.

Problematyce tej został poświęcony poniższy artykuł. Celem artykułu jest rozpoznanie, czy w ramach prowadzonych polityk mieszkaniowych w gminach powiatu poznańskiego i miasta

Poznań (aglomeracja poznańska) podejmowane są działania zmierzające do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych ludzi starszych. W tym celu przeanalizowano zapisy dotyczące polityk mieszkaniowych w dokumentach strategiczno-rozwojowych badanych gmin. Analizie zostały poddane dokumenty strategiczno-rozwojowe 17 gmin powiatu poznańskiego oraz miasta Poznań (gminy aglomeracji poznańskiej) na podstawie których stwierdzono, czy i jakie działania podejmują gminy w kreowaniu lokalnej polityki uwzględniającej potrzeby mieszkaniowe osób starszych w swoim terenie.

2. Istota współczesnych zmian demograficznych

Zmiany demograficzne, które obserwowane są we współczesnym świecie dotyczą coraz wyraźniej zaznaczającego się udziału osób starszych w strukturze ludności. Rosnąca średnia długość życia oraz zmniejszająca się liczba urodzeń to dwie główne determinanty wpływające na kształtowanie się procesu starzenia [MRPiPS 2016]. Starzenie się populacji dotyczy niemalże wszystkich regionów świata, ze szczególnym uwzględnieniem państw rozwiniętych i wysoko rozwiniętych. Najstarszymi demograficznie krajami w Europie są m.in. Belgia, Francja, Grecja, Hiszpania, Niemcy, Szwecja, Włochy oraz kraje Ameryki Północnej takie jak Stany Zjednoczone czy Kanada [Błędowski i in. 2012].

Przypuszcza się, że w 2030r. 1/8 mieszkańców świata przekroczy granicę wieku 65 lat. Z kolei w 2050r. wielkość ta zwiększy się do 2/3. Prognozuje się również, że w omawianych latach po raz pierwszy liczba osób starszych populacji świata przekroczy liczbę dzieci tj. osób w wieku 0–14 lat [Strategia rozwoju miasta Poznania 2020+].

W 2015r. w Unii Europejskiej (UE) struktura wieku ludności wskazywała, że osoby najmłodsze (do 19 roku życia) stanowiły 20,9% ogółu mieszkańców państw UE. Podobny procent dotyczył osób najstarszych w UE, czyli tych po 65 roku życia. Odsetek wynosił 18,9%. Najwięcej osób stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (20–64 lat) – 60,2% ogółu ludności UE [Eurostat 2017].

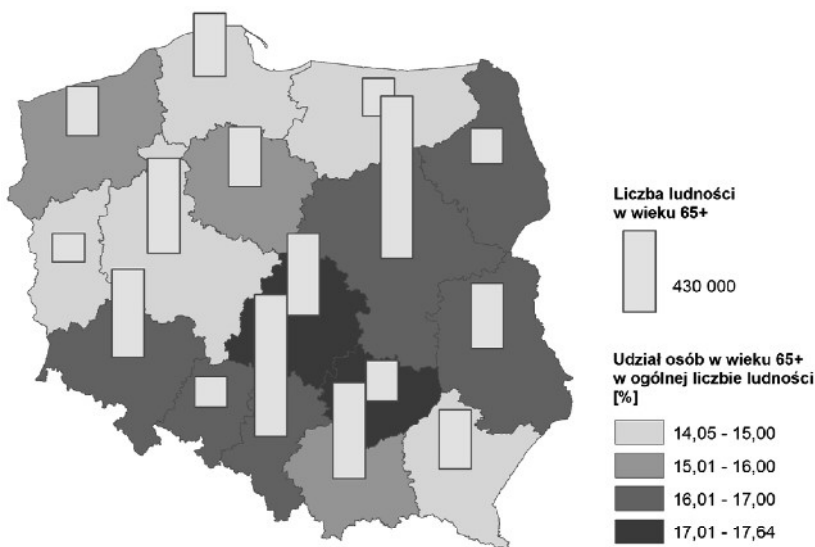
Struktura wieku ludności w 2015r. w Polsce prezentowała się podobnie jak w UE. Osoby najmłodsze w kraju (do 19 roku życia) stanowiły 20,1% ogółu mieszkańców, ludność od 20 do 64 roku życia z kolei 64,1%. Udział seniorów (osoby powyżej 65 roku życia) wynosił 15,8% (6 076 418 osób) ogółu mieszkańców.

Część opracowań oraz analiz, które były przeprowadzane dla Polski wcześniej (przed 2015r.) traktowały za seniora – osobę, która przekroczyła 60 rok życia. Była to uniwersalna granica wieku, w której to daną jednostkę uznawano się za nieprodukcyjną, z uwagi na moment przejścia na emeryturę. Obecnie w Polsce 22,9% społeczeństwa stanowią osoby powyżej 60 roku życia. Odsetek ten wraz z upływającym czasem zwiększał się. Na przełomie XIX w. oraz XX w. osoby starsze (powyżej 60 roku życia) stanowiły 6,3% mieszkańców, pod koniec II wojny światowej wartość ta wzrosła do 8,0% [Szatur–Jaworska 2000], w 1990r. wynosiła 14,8% a w 2005r. – 17,1% [GUS 2017].

Poddając analizie liczbę ludności powyżej 65 roku życia oraz udział osób powyżej 65 roku życia w ogólnej liczbie ludności w ujęciu województw Polski w 2015r. należy wskazać, że najwięcej seniorów w Polsce mieszka w województwach mazowieckim oraz śląskim (Rysunek 1). Z kolei najmniej w województwie lubuskim oraz opolskim. Analizując nasilenie zjawiska w kontekście liczby ludności ogółem widać, że największe nasilenie w ogólnej strukturze wieku ludności poszczególnych województw występuje w pasie południowo–wschodnim ze szczególnym uwzględnieniem województwa łódzkiego oraz świętokrzyskiego. Tutaj udział osób powyżej 65 roku życia w ogólnej strukturze wieku województwa wynosi ponad 17%. Nieco niższy odsetek omawianej grupy zauważalny jest w województwach: dolnośląskim, opolskim, śląskim, lubelskim, mazowieckim i podlaskim. Udział osób powyżej 65 roku życia w ogólnej liczbie ludności województwa obserwowany

Rysunek 1

Zróżnicowanie przestrzenne liczby ludności powyżej 65 roku życia oraz udziału osób powyżej 65 roku życia w ogólnej liczbie ludności w ujęciu województw Polski dla roku 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2017.

jest w północno–zachodniej Polsce; województwach wielkopolskim, lubuskim, pomorskim i warmińsko–mazurskim.

Ponadto prognozuje się, że zarówno społeczeństwo Polski jak i kontynentu europejskiego będzie nadal się starzało, prawdopodobnie połowa Europejczyków w 2050r. będzie seniorami a w tym samym czasie w Polsce ponad 30% mieszkańców, będą stanowiły osoby w wieku emerytalnym [Pierzchalska i Klag 2008, Waligórska i in. 2014].

Zmiany, które zachodzą w strukturach demograficznych państw, w tym Polski mogą mieć wpływ na wiele dziedzin gospodarki w tym kształtowaną politykę społeczną czy mieszkaniową.

3. Założenia polityki mieszkaniowej w Polsce

Polityka mieszkaniowa prowadzona w Polsce to część polityki społecznej państwa, która zajmuje się analizą i oceną problemu mieszkaniowego a jej zadaniem jest wyrównywanie społecznych szans uzyskania mieszkania [Muzioł–Więclawowicz 2015].

Polityka mieszkaniowa reguluje, organizuje i wskazuje na instrumenty finansujące rynek nieruchomości m.in. w zakresie ustaw dotyczących planowania przestrzennego, procesów budowlanych, gospodarki nieruchomościami, kredytów hipotecznych, nieruchomości komunalnych, budownictwa społecznego, działalności deweloperskiej czy unormowania stanu praw do nieruchomości w ramach ksiąg wieczystych. W dużej mierze koncentruje się również na wsparciu mieszkalnictwa, na co wskazuje ustawa o pomocy społecznej [ustawa z dnia 12 marca 2004r.].

Polityka mieszkaniowa wpisuje się tym niemniej w system pomocy społecznej w Polsce, w którym to jednym z celów jest wspieranie osób i rodzin w przewidywaniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie (w miarę możliwości) do ich życiowego usamodzielnienia i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka [MPiPS 2017].

Wśród głównych instrumentów polityki mieszkaniowej, które są w Polsce realizowane należy wskazać: Fundusz Mieszkań na Wynajem, Fundusz Dopłat – program wsparcia budownictwa socjalnego, Program społecznego budownictwa czynszowego, Rządowy program wspierania własnościowego budownictwa mieszkaniowego – Mieszkanie dla Młodych. Instrumenty te są realizowane na poziomie rządowym. Ich rozwiązania dedykowane są przede wszystkim osobom młodym.

Część zadań polityki mieszkaniowej zleczanych jest na poziom województwa, powiatu oraz gminy. Gmina zobowiązana jest do udzielania schronienia, zapewniania posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, prowadzenia i zapewniania miejsc w mieszkaniach chronionych, kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki, prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 15 oraz art. 53a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003r. o cudzoziemcach, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej [MPiPS 2017].

Powiatom z kolei deleguje się obowiązki takie jak prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób, prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, sporządzenie dokumentu oceny zasobów

pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Na poziomie województwa z kolei wydawane są i cofane zezwolenia lub zezwolenia warunkowe na prowadzenie domów pomocy społecznej oraz wydawane i cofane zezwolenia na prowadzenie placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej. Ponadto do zadań powiatów należy prowadzenie rejestru domów pomocy społecznej, placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, placówek zapewniających miejsca noclegowe oraz jednostek specjalistycznego poradnictwa, wykonywanych przez domy pomocy społecznej.

Odpowiednie organy na poziomie województwa zajmują się kontrolą placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, w zakresie standardów usług socjalno-bytowych i przestrzegania praw tych osób [ustawa z dnia 12 marca 2004r.].

W 2013r. uchwałą Rady Ministrów przyjęto dokument Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020. Celem wprowadzenia dokumentu miało być zintegrowanie działań wszystkich szczebli administracji publicznej, organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się. Prowadzenie polityki senioralnej ma działać przeciw wykluczeniu społecznemu osób starszych. Osoby starsze powinny jak najdłużej zachować swoją niezależność, samodzielność i czerpać satysfakcję z życia pomimo pewnym ograniczeniom funkcjonalnym.

Istotne z punktu widzenia podjętej problematyki jest zwrócenie uwagi, czy wprowadzana polityka senioralna obejmuje także aspekty z zakresu polityki mieszkaniowej. Okazuje się, że dokument porusza problematykę przystosowania obecnego mieszkalnictwa do

sytuacji demograficznej, możliwości w tym finansowych i potrzeb osób starszych. Jednym z planowanych do wprowadzenia instrumentów jest odwrócony kredyt hipoteczny oraz renta dożywotnia, które mają umożliwić seniorom korzystanie z dodatkowych świadczeń wypłacanych w ramach przekazanego po śmierci prawa własności do mieszkania. Na ten moment trwają prace nad odpowiednim kształtem tego instrumentu.

Obecnie osoby starsze w ramach samodzielnych mieszkań mogą ubiegać się o mieszkanie chronione, w których to korzystają z preferencyjnego czynszu. Ponadto powstają pierwsze propozycje tworzenia osiedli dedykowanych zamieszkiwaniu osobom w podeszłym wieku z odpowiednią infrastrukturą i usługami [MPRiS 2013].

Jednym z celów polityki senioralnej jest „wspieranie przestrzennego planowania architektonicznego dostosowanego do wszystkich (projektowanie uniwersalne) i z uwzględnieniem potrzeb różnych grup osób wieku (w tym osób starszych)”.

Wśród zgłoszonych rekomendacji wskazuje się na [MPRiS 2013]:

- współpracę z seniorami i organizacjami społecznymi w sprawie oceny miejsc i budynków publicznych pod względem dostępności dla osób starszych oraz przygotowywanie planów i propozycji zmian, które by uwzględniły potrzeby osób starszych;
- upowszechnianie świadomości w zakresie efektywności energetycznej mieszkań i budynków będących własnością osób starszych oraz ryzyka ubóstwa energetycznego;
- planowanie transportu publicznego z uwzględnieniem potrzeb osób starszych (rozміszczenie przystanków, godziny kursowania, częstotliwość przejazdów, przesiadki);
- wprowadzenie działań skracających okres oczekiwania na obsługę w miejscach publicznych (urząd, biblioteka);
- wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego na każdym poziomie;
- wspieranie budowy zespołów mieszkań, jak i zmiany istniejących, jako specjalnie dostosowanych pod względem infrastruktury i usług do potrzeb osób starszych.

4. Demograficzna diagnoza gmin aglomeracji poznańskiej

Aglomeracja poznańska składa się z 17 gmin powiatu poznańskiego oraz miasta centralnego – Poznania, który posiada status miasta na prawach powiatu. W aglomeracji wyodrębnia się gminy miejskie, miejsko-wiejskie oraz wiejskie. Pierwszą z wymienionych grup stanowią następujące jednostki samorządu terytorialnego: Luboń oraz Puszczycowice, kolejno gminy miejsko-wiejskie: Buk, Kostrzyn, Kórnik, Mosina, Murowana Goślina, Pobiedziska, Stęszew i Swarzędz oraz gminy wiejskie: Czerwonak, Dopiewo, Kleszczewo, Komorniki, Tarnowo Podgórne Rokietnica i Suchy Las [powiat.poznan.pl].

Agglomeracja poznańska charakteryzuje się dużym potencjałem demograficznym. Według danych dla roku 2015 zamieszkiwana jest przez 29,4% ludności województwa wielkopolskiego, przyrost naturalny z kolei wynosi tu 2,1 osoby na 1000 mieszkańców, przy czym dla województwa wielkopolskiego 1,0 osoba na 1000 mieszkańców a dla Polski jest on ujemny i wynosi -0,7 osoby na 1000 mieszkańców. Gęstość zaludnienia to z kolei 332 osoby/km² w aglomeracji poznańskiej (dla województwa wielkopolskiego 117 osób/km², dla Polski 123 osoby/km²) [GUS 2016].

Należy wskazać, że w przypadku Poznania jak i miast na podobnym poziomie rozwoju (np. Wrocław, Kraków), które tworzą aglomeracje z gminami ościennymi obserwuje się charakterystyczne zjawiska, które są związane z przemieszczaniem się ludności w obrębie aglomeracji oraz zmianami w strukturze wiekowej [Kayser 2012].

Agglomeracja poznańska w 2011r. zamieszkiwana była przez 891,5 tys. mieszkańców, z czego 38% stanowili mieszkańcy podpoznańskich gmin a 62% mieszkańcy Poznania. Liczba mieszkańców powiatu poznańskiego od roku 2005 się zwiększyła z 288 tysięcy na 337,9 tys., z kolei liczba mieszkańców Poznania spadła z 567,9 tys. osób do 553,5 tys. mieszkańców [NSP 2011].

W aglomeracji poznańskiej obserwuje się migracje osób z miasta centralnego do gmin sąsiednich – rozwijający się proces suburbanizacji. Przemiesz-

czenia te dotyczą głównie miejsca zamieszkania zamożnych mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym, którzy w dalszym ciągu korzystają z uwarunkowań bliskiej lokalizacji Poznania oraz wykształconej oferty miasta np. dojazdy do pracy, edukacja dzieci, studia, spędzanie wolnego czasu [Kayser 2012].

Fakt migracji z Poznania a w zasadzie jego kierunku potwierdzają wyniki analizy przeprowadzone przez J. Tanaś w 2012r. Jak wskazuje autorka osoby, które w latach 1995–2010 wyprowadzały się z Poznania, zamieszkiwały głównie w powiecie poznańskim (1995r. – 47,11% ogółu migracji do powiatu poznańskiego z Poznania, 2000r. – 61,04%, 2005 – 67,40%, 2010 – 65,26%). Udział osób wyprowadzających się z Poznania do gmin ościennych w analizowanym okresie przyjmował tendencję wzrostową. Z kolei migranci, którzy w tym samym okresie meldowali się w Poznaniu pochodzili głównie z terytorium Polski (nie uwzględniając województwa wielkopolskiego oraz powiatu poznańskiego). Ich udział kolejno w latach wynosił w 1995 – 42,15%, 2000 – 42,85%, 2005 – 46,15%, 2010 – 43,72%. Tylko średnio 20% nowych meldunków w Poznaniu w tym samym okresie dotyczyło osób napływających z powiatu poznańskiego [Tanaś 2012].

Jako główne kierunki migracji mieszkańców Poznania do powiatu poznańskiego należy wskazać miasta takie jak Swarzędz, Luboń i Puszczycowice, Muro-

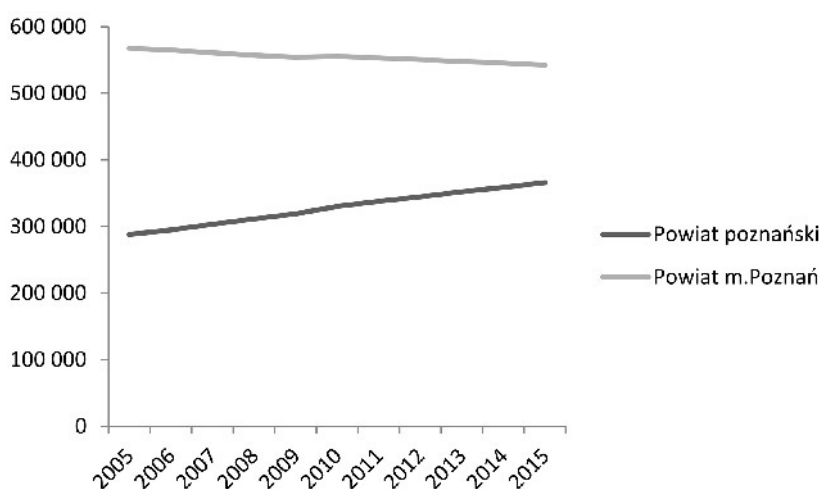
wana Goślina i Pobiedziska oraz gminy: Swarzędz, Komorniki, Czerwonak, Dopiewo, Tarnowo Podgórne i Suchy Las jako obszarów wiejskich zlokalizowanych najbliżej Poznania. Najbardziej osoby z Poznania przeprowadzały się do gmin Buk oraz Stęszew [Tanaś 2012].

Wykres 1 wskazuje, że w latach 2005–2015 liczba ludności w Poznaniu w niewielkim stopniu, ale z roku na rok spadała. Z kolei liczba mieszkańców gmin podpoznańskich się zwiększała. Jeszcze w 2005 liczba osób mieszkających na przedmieściach Poznania wynosiła 288 012 osób, w 2015 roku już 366 037 osób. Liczba mieszkańców Poznania w 2005r. z kolei w 2015r. 567 882 osób. Najludniejszą podpoznańską gminą był Swarzędz. Najmniej osób mieszkało w gminie Kleszczewo.

Poddając analizie strukturę wieku mieszkańców Poznania oraz powiatu poznańskiego, należy wskazać, że osoby, które mieszkają w drugim z wymienionych obszarów są wyraźnie młodsze [Gołata 2012]. Struktura wieku ludności w 2015r. wskazuje, że udział osób w wieku produkcyjnym zarówno w powiecie poznańskim jak i w Poznaniu jest zbliżony. Z kolei wyraźnie zaznacza się podział w udziale osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. W Poznaniu odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi blisko 23%, przy czym w powiecie poznańskim podobny udział dotyczy osób w wieku przedprodukcyjnym. Z kolei udział osób w wieku

Wykres 1

Liczba ludności mieszkańców Poznania i powiatu poznańskiego w latach 2005–2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2017.

przedprodukcyjnym w Poznaniu wynosi tylko 16% a w powiecie poznańskim jest on wyższy i wynosi 22% (Wykres 2).

Wykres 3 wskazuje, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2005–2015 zwiększała się zarówno w Poznaniu jak i gminach powiatu poznańskiego. Liczba osób najstarszych w gminach podpoznańskich jest mniejsza niż w Poznaniu, wzrasta również wolniej. Proces starzenia się ludności dotyczy zatem zarówno mieszkańców Poznania, ale i gmin powiatu poznańskiego.

5. Polityka mieszkaniowa gmin aglomeracji poznańskiej – analiza dokumentów strategiczno-rozwojowych

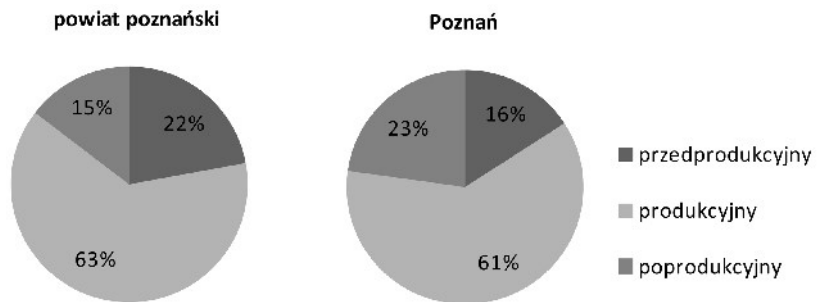
W rozdziale została przeprowadzona analiza dokumentów strategiczno-rozwojowych gmin aglomeracji poznańskiej w kontekście prowadzonej polityki mieszkaniowej. Badaniu podlegały wyłącznie obowiązujące dla roku 2017 strategie rozwoju na poziomie lokalnym. Przegląd dokumentów został ograniczony do zapisów dotyczących podejmowanych działań ze strony władz gmin w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych dla osób starszych. W pierwszej kolejności przeanalizowano, czy władze JST, wyznaczając kierunek rozwoju uwzględniają potrzeby mieszkaniowe osób starszych. W kontekście omawianej problematyki przedstawiono w Tabeli 1 zapisy dotyczące lokalnej polityki mieszkaniowej z uwzględnieniem potrzeb osób starszych.

W analizowanych strategiach sygnalizowany jest problem starzejącego się społeczeństwa. We wszystkich gminach zauważa się problem zwiększającego z roku na rok udziału osób starszych w strukturach ludności, co jest ujmowane w wytyczanych celach strategicznych rozwoju.

Zapisy w dokumentach wskazują, że dotychczasowa ludność napływowa, która zdecydowała się na zamieszkanie w obszarach analizowanych gmin to głównie osoby młode i wieku średnim, które stanowią o demograficznym potencjale rozwoju obszaru. Należy także wskazać, że gminy zauważają, iż największe problemy w wyniku starzejącego się społeczeństwa będą obserwowane

Wykres 2

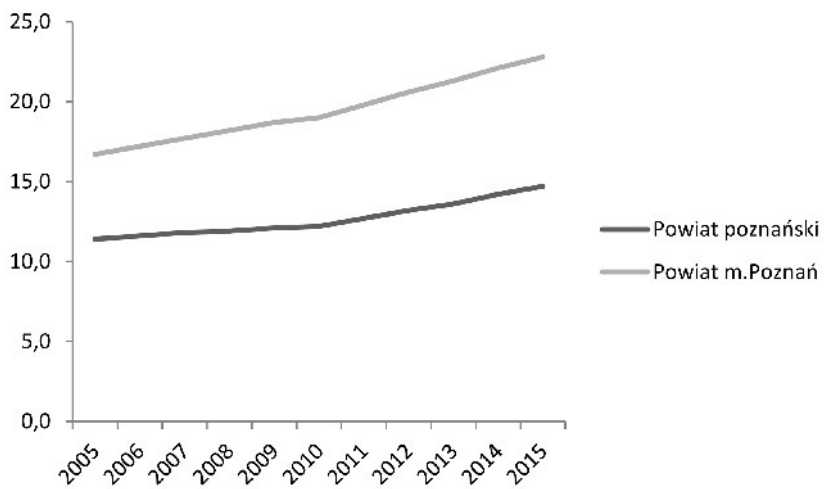
Struktura wieku ludności w ujęciu procentowym w Poznaniu oraz gminach powiatu poznańskiego w roku 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, 2017.

Wykres 3

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w gminach powiatu poznańskiego oraz w Poznaniu w latach 2005–2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

ne w Poznaniu, z którego to migrują osoby młode oraz w średnim wieku (zakup tańszego lokalu mieszkalnego lub budowa domu jednorodzinnego na obrzeżach Poznania).

Wskazując na główne priorytety rozwoju gmin, które uwzględniają potrzeby osób starszych, należy wskazać na pewne uniwersalne a zarazem zbieżne obszary podejmowanych działań. Wymienić należy tu:

- pomoc społeczną m.in. budowę dziennych domów opieki, większy dostęp do mieszkań chronionych, budowę domów seniora, budowę domów pomocy społecznej;
- działalność przeciw wykluczeniu społecznemu w ramach aktywizacji seniorów m.in. funkcjonowanie klubów seniora, prowadzoną działalność

kulturalną, wolontariat, organizowanie uniwersytetów trzeciego wieku;

- likwidację barier architektonicznych m.in. przy budynkach użyteczności publicznej czy kultury;
- działalność z zakresu ochrony zdrowia m.in. zwiększenie liczby ośrodków zdrowia.

Działalność we wskazanych obszarach z pewnością wpłynie na zapewnienie odpowiedniej jakości życia osobom starszym w zakresie gwarantowanych usług. Analiza dokumentów wskazuje, iż polityka mieszkaniowa dla seniorów jest marginalizowana, zaś zapisy w strategiach dotyczące mieszkalnictwa mają ogólny charakter, nie są adresowane do konkretnej grupy wiekowej. Gminy skupiają się na uregulowaniu

Tabela 1

Zapisy w strategiach rozwoju gmin powiatu poznańskiego uwzględniające proces starzejącego się społeczeństwa

Lp.	Nazwa jednostki samorządu terytorialnego	Nazwa dokumentu strategiczno-rozwojowego	Zapis w dokumencie
1	2	3	4
1.	Czerwonak	Strategia Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2012–2020	<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja społeczna osób starszych (działalność klubów seniora w Czerwonaku, Kicinie i Owińskach); • brak infrastruktury dla osób starszych (domów opieki dla osób starszych, miejsc opieki paliatywnej, miejsc okresowego pobytu dla osób starszych związanych z rehabilitacją i opieką); • zasygnalizowana chęć poszerzenia i podniesienia poziomu świadczonych usług dla osób starszych poprzez rozwijanie systemu pomocy osobom starszym oraz zwiększenie dostępności tych osób do mieszkań chronionych; • gminny program wsparcia i zapobiegania marginalizacji społecznej osób starszych; • przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów poprzez rozwijanie i upowszechnianie działań klubu seniora, systematyczna współpraca z Domami Pomocy Społecznej i Zakładami Opieki Zdrowotnej w gminach sąsiadujących oraz promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym; • budowa (uruchomienie) Dziennego Domu Pobytu i Rehabilitacji; • obecnie brak infrastruktury typu dzienny dom opieki nad seniorami; • chęć podejmowania działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku; • wizja gminy wskazuje na stworzenie korzystnych warunków zamieszkania dla wszystkich mieszkańców; • rozwój budownictwa mieszkaniowego i wsparcie gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej.
2.	Dopiewo	Strategia rozwoju gminy Dopiewo na lata 2016–2025	<ul style="list-style-type: none"> • jako jeden z celów strategicznych gmina wskazuje integrację środowisk lokalnych poprzez wzrost udziału organizacji społecznych i mieszkańców w realizacji zadań własnych gminy, w tym w szczególności zadań z dziedziny edukacji, rekreacji, opieki nad osobami starszymi i integracji osób niepełnosprawnych; • gmina Dopiewo stawia na zrównoważony rozwój, tak aby wszyscy mieszkańcy gminy mieli porównywalne szanse w kwestii dostępu do infrastruktury technicznej, kulturalnej, edukacyjnej, sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej; • ogólna tendencja dotycząca osób w wieku poprodukcyjnym na obszarze gminy sytuje się na poziomie równomiernego wzrostu wynoszącego średnio 100 osób w stosunku rocznym, władze gminy zakładają jednak konieczność poniesienia większych kosztów w przyszłości związanych z funkcjami socjalnymi oraz opiekuńczymi skierowanymi do grupy seniorów.
3.	Komorniki	Strategia rozwoju gminy Komorniki 2013–2020	<ul style="list-style-type: none"> • chęć zorganizowania Domu Dziennego Pobytu dla Osób Starszych w Plewiskach w adaptowanym obiekcie po Herbacpolu; • wskazuje się na wysoką aktywność seniorów w aktywności społecznej.
4.	Kostrzyn	Strategia rozwoju gminy Kostrzyn na lata 2015–2022	<ul style="list-style-type: none"> • gmina ma w planach rozbudowę infrastruktury sportowej służącej mieszkańcom i umożliwiającej organizację różnorodnych zawodów sportowych dla wszystkich grup wiekowych; • myśli się o wzroście liczby placówek świadczących usługi opieki zdrowotnej; • gmina chce być przyjaznym miejscem życia mieszkańców, gwarantującym komfortowe warunki zamieszkania, odpoczynku i rekreacji (wizja).
5.	Kórnik	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kórnik na lata 2008–2017	<ul style="list-style-type: none"> • planuje się rozwój usług dla osób starszych i niepełnosprawnych; • istotna wydaje się likwidacja barier architektonicznych na terenie miasta i gminy; • myśli się o tworzeniu programów integracyjnych i rehabilitacyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych; • gmina chce pomóc w zorganizowaniu bazy lokalowej dla domu samopomocy środowiskowej; • gmina zajmuje się uregulowaniem własności gruntów i przeznaczeniu ich na cele inwestycyjne, istotna wydaje się tutaj rola planowania przestrzennego.
6.	Luboń	Strategii Rozwoju Miasta Luboń na lata 2008–2017	<ul style="list-style-type: none"> • w 2010r. w Luboniu rozpoczął działalność Luboński Uniwersytet Trzeciego Wieku (aktywizacja psychofizyczna i intelektualna seniorów); • planuje się budowę domu seniora przez prywatnego inwestora; • w mieście powstaje wolontariat związany z pomocą osobom starszym na terenie miasta (rozszerzenie zakresu usług pomocy społecznej); • systematycznie rozszerzana jest współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie (i nie tylko), także na rzecz seniorów (oświata, kultura, sport); • dopracowania wymaga organizacja dostępu do boisk, tak żeby każdy bez względu na wiek (w tym seniorzy) mogli z nich korzystać.

1	2	3	4
7.	Mosina	Strategia Rozwoju Gminy Mosina na lata 2014 do 2020+	<ul style="list-style-type: none"> planowana jest rozbudowa placówek służby zdrowia, jak i kształcenie młodzieży w tym zakresie; myśli się o poszerzeniu oferty w zakresie wolnego czasu i ustawicznego kształcenia dla osób starszych; planowany jest rozwój transportu publicznego, umożliwiający przemieszczanie się ludzi starszych; planowana jest poprawa warunków życia w zakresie infrastruktury komunalnej; planowana jest poprawa infrastruktury przestrzennej w zakresie likwidacji barier architektonicznych na terenie gminy m.in. przy obiektach kulturalnych (ułatwienie udziału w życiu publicznym osobom starszym i niepełnosprawnym); planuje się rozbudowę infrastruktury pomocy społecznej poprzez zagwarantowanie stacjonarnej, dziennej opieki osobom starszym, niepełnosprawnym i samotnym oraz zapewnienie gorącego posiłku osobom wymagającym wsparcia; planowe jest utworzenie domu dziennego pobytu dla seniora poprzez wybudowanie nowego budynku; Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie realizuje zadania z zakresu dożywiania różnych grup osób m.in. osób starszych; planuje się rozwój różnych form budownictwa mieszkaniowego.
8.	Murowana Goślina	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Murowana Goślina na lata 2013–2020	<ul style="list-style-type: none"> zwrócenie uwagi na osoby starsze w redakcji wizji gminy: Murowana Goślina atrakcyjna dla mieszkańców: Konkurencyjność gminy będzie oparta o ofertę zamieszkania atrakcyjną dla dotychczasowych mieszkańców, jak i osób zamierzających osiedlić się w okolicach Poznania. Ważnym jest, aby oferta zamieszkania była konkurencyjna dla młodych osób, atrakcyjna dla rodzin, przyjazna dla osób starszych i niepełnosprawnych; chęć zagwarantowania atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu dla osób starszych; planuje się utworzenie i funkcjonowanie dziennego domu pobytu dla osób starszych (przystosowanie istniejącego już lokalu, likwidacja barier architektonicznych); oferta rynkowa mieszkań ze względu na koszt budowy i ceny za mieszkanie musi uwzględniać możliwości różnych grup społecznych, mających potrzeby mieszkaniowe.
9.	Pobiedziska	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Pobiedziska na lata 2012–2020	<ul style="list-style-type: none"> planuje się rozbudowę infrastruktury społecznej, tj. zróżnicowanych usług socjalno-zdrowotnych dla osób starszych; myśli się o zwiększeniu działalności w zakresie wsparcia środowiskowego, opieki instytucjonalnej np. utworzenie nowego domu pomocy społecznej; w Pobiedziskach funkcjonuje Dom Opieki Społecznej „Hospes Hospiti Sacer”, który dysponuje 18 miejscami, przeznaczonymi dla osób starszych, w tym niepełnosprawnych i przewlekle chorych.
10.	Puszczykowo	Strategia Rozwoju Miasta Puszczykowo na lata 2010–2020	<ul style="list-style-type: none"> władzom miasta zależy na integracji mieszkańców różnych grup wiekowych oraz ich aktywizacji poprzez organizację wolnego czasu dla osób starszych; chęć założenia Akademii Seniora.
11.	Rokietnica	Strategia Rozwoju Gminy Rokietnica na lata 2014–2020	<ul style="list-style-type: none"> planuje się tworzenie infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych i osób starszych (w tym bazy rehabilitacyjnej, warsztatów terapii zajęciowej, domów dziennego pobytu); polityka mieszkaniowa nastawiona jest głównie na osoby młode (wskazuje się w dokumencie, iż w gminie osiedlają się głównie osoby młode – wskaźnik obciążenia demograficznego na tle innych gmin jest korzystny).
12.	Stęszew	Strategia Rozwoju Gminy Stęszew na lata 2016–2026	<ul style="list-style-type: none"> aktywizacja osób starszych poprzez funkcjonowanie klubu seniora (25 uczestników), organizacji różnego rodzaju kursów; planuje się poprawę opieki nad osobami starszymi poprzez tworzenie domów dziennego pobytu dla seniorów.
13.	Suchy Las	Strategia rozwoju gminy Suchy Las na lata 2013–2022	<ul style="list-style-type: none"> zamierzenia w zakresie korekty polityki socjalnej i oświatowej na terenie gminy, uwzględniające potrzeby osoby starszej; podjęcie działalności w zakresie poprawy gospodarki mieszkaniowej i rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy; dostosowanie bazy mieszkań socjalnych do potrzeb społecznych (główną ideą tego celu jest weryfikacja i adaptacja istniejącej substancji mieszkaniowej pod potrzeby mieszkań socjalnych).
14.	Swarzędz	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Swarzędz, Swarzędz 2020 (rok 2011)	<ul style="list-style-type: none"> planuje się zorganizowanie systemu pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych, dzieci oraz osób starszych (przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu); rynek mieszkaniowy w gminie uznawany jest przez władze za zróżnicowany (zamieszkiwany przez różne grupy wiekowe); chęć przyjęcia i realizacja racjonalnego modelu polityki przestrzennej (racjonalne wykorzystanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego).
15.	Tarnowo Podgórze	Strategia rozwoju gminy Tarnowo Podgórze, 2009	<ul style="list-style-type: none"> planuje się zabezpieczenie aktywnego wypoczynku dla mieszkańców w wieku poprodukcyjnym; aktywizacja osób starszych poprzez działalność sześciu kół seniora; władze gminy wskazują, że do gminy napływają głównie osoby młode.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dostępnych strategii rozwoju gmin powiatu poznańskiego (za wyjątkiem gmin Buk oraz Kleszczewo), 2017.

własności gruntów, tworzeniu planów miejscowych. Raczej brak w strategiach jest zapisów dotyczących przeznaczenia gruntów pod inwestycje dotyczące stricte domów seniora (planowanie wybudowania jednego domu w Luboniu przez prywatnego inwestora) czy przystosowaniu istniejącego budownictwa mieszkaniowego dla potrzeb osób starszych.

Gminy koncentrują się na realizacji zadań w zakresie zagwarantowania polityki społecznej i rozwijają się w tym zakresie. W aglomeracji poznańskiej występują 8 domów pomocy społecznej (z czego 7 zlokalizowanych jest w Poznaniu a 1 w gminie Dopiewo), 9 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej (w tym 1 w gminie Puszczykowo, 1 w gminie Buk, 1 w gminie Mosina, 1 w gminie Pobiedziska, 2 w gminie Rokietnica oraz 3 w Poznaniu). W wyżej wymienionych ośrodkach w aglomeracji poznańskiej mieszka 476 osób [GUS 2017].

Poddając analizie dokument strategiczno-rozwojowy miasta Poznań należy wskazać, że w styczniu 2017 roku został on zaktualizowany [Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2020+]. Wpływ na wprowadzone w dokumencie nowe zapisy miały zauważone zmiany w otoczeniu makroekonomicznym Polski, w tym Poznania. Wskazano na pięć obszarów uwarunkowań globalnych, determinujących w dalszych latach rozwój miasta Poznań. Jednym z nich było właśnie zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Problem ten ma obecnie i może mieć nadal wpływ na rozwój demograficzny oraz gospodarczy miasta, co jest zauważane przez władze miasta. Przypuszcza się, że miasto będzie

zamieszkiwane w coraz większym stopniu przez osoby starsze: dobrze wykształcone oraz przedsiębiorcze. Osoby te będą specjalistami różnych branż a swoje firmy będą sprzedawać lub przekazywać swoim dzieciom. Osoby te mogą zgłaszać wyższe niż dotychczasowi seniorzy wymagania względem jakości życia. Niejednokrotnie mogą chcieć też nadal kontynuować karierę zawodową czy też szkolić osoby młodsze (przekazywanie dotychczas zdobytych umiejętności i doświadczenia).

Władze miasta chcą stworzyć miasto, które będzie przyjazne osobom starszym aktywnym zawodowo. Miasto Poznań stać ma się miastem modelowym co przełoży się pozytywnie na gospodarkę Poznania. Jakość życia seniorów będzie kształtowana poprzez zagwarantowanie odpowiednich warunków społecznych i kulturowych. Władze miasta mają tu na uwadze kształtowanie m.in. zachowań prozdrowotnych mieszkańców Poznania (zachęcanie do uprawiania sportu i rekreacji przez osoby starsze) oraz aktywizację osób starszych (funkcjonowanie klubów seniora, uniwersytetów trzeciego wieku, stowarzyszeń, inicjatyw senioralnych, kursów dla seniorów).

Z działań podjętych przez władze miasta w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób starszych należy przede wszystkim wskazać na współpracę miasta Poznań z Poznańskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. (PTBS). Realizowany program polegał na zawieraniu umów o partycypację w kosztach budowy mieszkań w zasobach PTBS przez miasto w zamian za oddanie mieszkanie komunalnego przez osobę starszą miastu. Budynek mieszkalny PTBS oraz znajdujące się w nim lokale zostały przystosowane pod względem technicznym oraz architektonicznym do zamieszkania przez osoby starsze (windy, bezprogowe przejścia, uchwyty, podjazdy, piętra w różnych kolorach umożliwiające orientację, bliskość zieleni oraz komunikacji miejskiej). Przy ul. Grabowej zrewitalizowano stary budynek, z kolei przy ul. Drewniańskiej powstał zupełnie nowy.

Zapisy w strategii oraz podjęta inicjatywa świadczy o tym, że władze miasta Poznania na bieżąco monitorują sytuację demograficzną miasta oraz próbują wyjść jej naprzeciw poprzez tworzenie coraz to nowszych inicjatyw.

6. Podsumowanie

Na tle innych obszarów zurbanizowanych w Polsce aglomeracja poznańska odznacza się dość młodą strukturą ludności. Jednak również tu postępuje proces starzenia się społeczeństwa.

Problem starzenia się ludności dotyczy w szczególności Poznania, gdzie odsetek osób starszych w ostatnim czasie rósł i prognozuje się dalszą tendencję wzrostową, a wraz z nim zapotrzebowanie na opiekuńcze i medyczne usługi geriatryczne. Polityka senioralna w aglomeracji poznańskiej jest prowadzona w zakresie pomocy społecznej, kształtowania usług wyłącznie dla seniorów, organizacji wolnego czasu oraz przystosowaniu budynków użyteczności publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych. Pomoc społeczna realizowana jest poprzez funkcjonowanie domów opieki społecznej, dożywianie osób starszych czy funkcjonowanie dziennych domów pomocy. W większości badanych gmin nie są jednak podejmowane działania w zakresie inwestowania w budownictwo mieszkaniowe dla seniorów a bynajmniej kwestie te nie są należycie ujęte w dokumentach strategiczno-rozwojowych. Jedną z ważniejszych inicjatyw realizowanych w aglomeracji Poznańskiej jest współpraca Miasta z PTBS Sp. z o.o. i dostarczanie seniorom niezależnego mieszkalnictwa o preferencyjnym czynszu w ramach udostępnienia mieszkania komunalnego.

Zapisy w strategiach rozwoju gmin aglomeracji poznańskiej uwzględniające aktualne i prognozowane zmiany demograficzne oraz świadomość władz gmin dotyczącą wpływu starzenia się społeczeństwa na dalszy rozwój gmin może prowadzić do powstawania coraz to nowszych inicjatyw w tym zakresie oraz kierunków rozwoju. Wydaje się również kluczowa tu współpraca podmiotów prywatnych i władz gmin, która może wpłynąć na poziom zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych obecnych i przyszłych seniorów zgodnie z ich oczekiwaniami.

Bibliografia

1. Błędowski P., Szatur–Jaworska B., Szweda–Lewandowska Z., Kubicki P., 2012, *Raport na temat sytuacji osób starszych w Polsce*, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
2. *Business Mobility International Spółka z o.o.*, 2011, *Strategia Rozwoju Gminy Czerwona na lata 2012–2020*, <http://bip.czerwonak.pl> (data odslony 01.03.2017).
3. *DGA Optima Sp. z o.o.*, *Strategia Rozwoju Gminy Mosina na lata 2014 do 2020+*, <http://bip.mosina.pl> (data odslony 01.03.2017).
4. Dutkowski M., Urbaoska J., Kierzkowska J., Siudek W., 2013, *Urząd Gminy w Suchym Lesie, Strategia rozwoju gminy Suchy Las na lata 2013–2022*, www.bip.suchylas.pl (data odslony 01.03.2017).
5. Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/regions/data/database> (data odslony: 01.03.2017).
6. Fundacja „PARTNERZY DLA SAMORZĄDU”, *Urząd Gminy Komorniki, Strategia rozwoju gminy Komorniki 2013–2020*, <http://www.pukkomorniki.pl> (data odslony 01.03.2017).
7. Gołata E., 2012, *Demograficzny obraz Poznania u progu XXI wieku*, w: Gołata E. (2012), *Migracje mieszkańców dużych miast*, *Zeszyty Naukowe 245*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
8. GUS, 2016, *Statystyczne Vademecum Samorządowca*, poznan.stat.gov.pl (data odslony 02.03.2017).
9. GUS, 2017, stat.gov.pl (data odslony 28.02.2017).
10. *Instytut Gospodarki Nieruchomościami*, 2012, *Polityka Mieszkaniowa Miasta Poznania na lata 2012–2022*, www.ign.org.pl (data odslony 28.02.2017).
11. *I&D STUDIO 2*, *Strategia rozwoju gminy Dopiewo na lata 2016–2025*, <http://dopiewo.nowoczesnagmina.pl> (data odslony 01.03.2017).
12. *I&D STUDIO 2*, *Strategia Rozwoju Gminy Stęszew na lata 2016–2026*, <http://www.steszew.pl> (data odslony 01.03.2017).
13. Kayser T.J., 2012, *Wyzwania demograficzne w strategii rozwoju miasta Poznania do 2030r.*, w: Gołata E. (2012), *Migracje mieszkańców dużych miast*, *Zeszyty Naukowe 245*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
14. *Lider Projekt Sp. z o.o.*, *Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta Luboń na lata 2008–2017*, <http://lubon.kylos.pl> (data odslony 02.03.2017).
15. MRPiPS, 2016, *Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za rok 2015*, Warszawa.
16. MPiPS, 2017, <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/system-pomocy-spolecznej-w-polsce> (data odslony: 01.04.2017).
17. MPiPS, 2014, *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020*, www.mpips.gov.pl (data odslony: 01.04.2017).
18. Muzioł–Więclawowicz A., 2015, *Problemy mieszkaniowe Polaków a polska polityka mieszkaniowa*, w: Salamon M., Muzioł–Więclawowicz A. (2015), *Mieszkalnictwo w Polsce. Analiza wybranych obszarów polityki mieszkaniowej*, *Habitat for Humanity Poland*, Warszawa.
19. NSP, 2011, *Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2011r., Raport z wyników w województwie wielkopolskim*, *Urząd Skarbowy w Poznaniu*, Poznań.
20. Pierzchalska A., Kłag P., 2008, *Spoleczne role osób starszych. W: Równość w Unii Europejskiej. Teoria i Praktyka*, Bokajło W., Pacześniak A., (red.), *Wrocławskie Wydawnictwo Naukowe Atla*, Wrocław.
21. *Poznań Metropolia*, 2015, <http://www.aglomeracja.poznan.pl> (data odslony: 15.01.2017).
22. *Powiat poznański, Powiat – charakterystyka*, powiat.poznan.pl (data odslony: 16.02.2017).
23. Szatur–Jaworska B., 2000, *Ludzie starzy i starość w polityce społecznej*, *Oficyna Wydawnicza ASPRA–JR*, Warszawa.
24. Tanaś J., 2012, *Kierunki migracji w aglomeracji poznańskiej w latach 1995–2010*, w: Gołata E. (2012), *Migracje mieszkańców dużych miast*, *Zeszyty Naukowe 245*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
25. *Urząd Gminy Kostrzyn*, 2015, *Strategia rozwoju gminy Kostrzyn na lata 2015–2022*, <http://bip.wokiss.pl> (data odslony 02.03.2017).
26. *Urząd Gminy Rokietnica, Doradztwo Gospodarcze PMC Sp. z o.o.*, 2014, *Strategia Rozwoju Gminy Rokietnica na lata 2014–2020*, <http://bip.rokietnica.pl> (data odslony 01.03.2017).
27. *Urząd Gminy w Tarnowie Podgórnym*, 2009, *Strategia rozwoju gminy Tarnowo Podgórne na lata 2009–2020*, <http://www.tarnowo-podgorne.pl> (data odslony 02.03.2017).
28. *Urząd Miasta Poznania*, 2017, *Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2020+*, strategia2020plus.pl (data odslony 03.03.2017).
29. *Urząd Miasta i Gminy Murowana Goślina*, 2013, *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Murowana Goślina na lata 2013–2020*, <http://bip-files.idcom-web.pl> (data odslony 02.03.2017).
30. *Urząd Miasta i Gminy Pobiedziska*, 2012, *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Pobiedziska na lata 2012–2020*, <http://www.bip.pobiedziska.pl> (data odslony 02.03.2017).
31. *Urząd Miasta Puszczykowo*, 2009, *Strategia Rozwoju Miasta Puszczykowo na lata 2010–2020*, <http://puszczykowo.pl> (data odslony 02.03.2017).

32. *Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu, 2011, Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Swarzędz, <http://swarzedz.pl> (data odsłony 01.03.2017).*
33. *Urząd Miejski w Kórniku, Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych, Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kórnik na lata 2008–2017, <http://kornik.pl> (data odsłony 01.03.2017).*
34. *Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, Dz.U. 2015 poz. 163 ze zmianami.*
35. *Waligórska M., Kostrzewa Z., Potyra M., Rutkowska L., 2014, Prognoza ludności na lata 2014–2050, GUS, Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa.*

DEMOGRAPHIC SITUATION IN POLAND IN THE FACE OF LOCAL HOUSING POLICY

Summary

The purpose of the article is to identify whether the housing policies delivered by municipalities of the district and the city of Poznań (agglomeration of Poznań) assume actions aimed at satisfying the housing needs of older people. To this end, the provisions regarding the housing policies included in the strategy and development documentation of the investigated municipalities have been analysed.

According to the conducted survey, the municipalities are focused mainly on adjusting the social and technical infrastructure to the seniors' needs, as well as on developing the offer related to the leisure time activities which is to prevent from the social inclusion of the seniors. Meanwhile, the housing policy conducted by the municipalities is dedicated to young people and as regards the senior housing policy, it has rather marginalised significance.

Key words

housing policy, residential building for the seniors, senior housing, senior, older person

JEL classification

J11, M48, R11

PRAWO

WSKAŹNIKI ZMIAN CEN NIERUCHOMOŚCI WEDŁUG GUS

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, w wykonaniu dyspozycji art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami ogłosił kolejne wskaźniki zmian cen lokali mieszkalnych. W 2016r. zanotowano następujące kwartalne zmiany w województwie wielkopolskim:

- w IV kwartale 2016r. w stosunku do poprzedniego spadek o 0,1%;
- w III kwartale 2016r. w stosunku do poprzedniego wzrost o 2,5%;
- w II kwartale 2016r. w stosunku do poprzedniego wzrost o 0,7%;
- w I kwartale 2016r. w stosunku do poprzedniego spadek o 2,1%.

Wskaźniki dla innych rodzajów nieruchomości na razie nie zostały opublikowane.

Opracowanie na podstawie: obwieszczenia Prezesa GUS.

Opr. *W.G.*

AKTUALNOŚCI